
Kentin Yükseliş ve Düşüşü

Hans-Hermann Hoppe

Dünyadaki neredeyse her kentsel ortam, gruplar arasındaki çatışmalarla doludur; o kadar ki, siyasal yorumcular ekseriyetle, demografik bünye ile oyun/reyin etkisi açısından oylar ve adaylardan söz edebilirler. Gücün/iktidarın manivelaları üzerine mücadele etmiş olan insanlar, sadece Bağdat'ta yoktur. Aksine, her seçim, "dinsel oy" u, "siyah oy" u, "iş dünyası oyu, kadınların oyu, vb. gibi şey" i harekete geçirir. Bu, Orta Çağların ortasında barışın ve ticaretin mekânı olarak kurulmuş ve medeniyetin bütünüyle merkezi haline gelmiş modern kent üzerine yapılmış kederli bir yorumdur.

Bu çatışmalar niçin olmaktadır ve kent -barış ve zenginlikle ayırt edilen ticarî medeniyetin kültürel merkezi- bunları kendisine niçin çekmektedir? Marksistler der ki; kentsel çatışma, sermaye ile emek arasındaki savaşta yerleşiktir. Irkçılar der ki; bu çatışmanın kaynağı, bir ırkın diğerini sömürmesinde yatar. Ve feministler bu meseleye cinsiyet üzerine bitmek tükenmek bilmeyen bir mücadelenin bir sonucu olarak bakarlar. Dinin de anlaşılın bu çatışmada bir rolü var; Irak'taki örneğinin bize gösterdiği gibi.

Ve yine de, bu faktörlerden hiçbirisi kentsel çatışmanın asıl sebebine işaret etmiyor. Cevap için, *Democracy: The God That Failed* (Demokrasi: Başarısız Olan Tanrı) adlı kitabımdan yola çıkarak şu fikri öneriyorum: Kentsel çatışmanın asıl kaynağı devlettir ve barışçıl kentsel medeniyeti bir savaş alanına/bölgesine dönüştüren başka herhangi bir kurum veya sosyal güç yoktur.

Hans-Hermann Hoppe, Las Vegas'taki Nevada Üniversitesi'nde iktisat profesörüdür. Bu çalışma, *Democracy: The God That Failed* (Demokrasi: Başarısız Olan Tanrı) adlı çalışmanın bir bölümüne dayanmaktadır.

Ludwig von Mises, toplumun –işbölümüne dayalı beşeri işbirliğinin- evrimini iki faktörün ortaklaşa etkisiyle izah etti. Bu faktörlerden ilki, insanlar (emek) arasındaki farklılıklar ile üretimin tabiat vergisi faktörlerinin coğrafî olarak dağılımlına ilişkin eşsizliklere dair hakikattir. Ve ikincisi, işbölümü altında gerçekeştirilen için, kendi kendine yeter yalıtılmışlık içindeyken gerçekeştirilen işten daha verimli olduğu hakikatının teslim edilmesidir/kabul edilmesidir. Mises şöyle der:

Iřbölümü altındaki emek yalıtılmış emekten daha verimliyse (ve verimli olduğu sürece), ve yine insan bu hakikati fark ederse (ve fark ettiği sürece); bizzat insan eylemi, işbirliğine ve ortaklığa/birliğe doğru temayül eder; insan, kendini efsaneví bir Moloch ([İncil'e göre] Ammoniler ve Fenikelilerin çocuklarını yakarak kurban ettikleri tanrı), yani toplum lehine tasalar için fedakârlık eden değil de kendi refahı çerçevesinde bir iyileşmeyi amaçlayan bir sosyal varlık haline gelir. Deneyim bize öğretmektedir ki; bu durum –işbölümü altında elde edilen daha yüksek düzeydeki verimlilik- mevcuttur zira onun sebebi –insanlar arasındaki doğuştan eşsizlik ile üretimin doğal faktörlerinin coğrafî dağılımlındaki eşişsizlik- gerçektir. Bu yüzden, sosyal evrimin doğrultusunu anlayabilecek bir konumdayız.¹

Toplumun doğası hakkındaki Mises'in bu temel düşüncesine ilişkin tam bir kavrayışa sahip olmak için birkaç noktanın –sosyal evrimde cinsiyetin ve ırkın rolünü dikkate alan bazı ilk sonuçları anlamamıza da yardım edecek noktaların- üzerinde durmak gerekir.

İlk olarak, emek veya toprak ile ilgili eşsizliklerin bir zorunluluk olduğunu ama beşeri işbirliğinin ortaya çıkması için asla yeterli bir koşul olmadığını fark etmek önemlidir. Eğer herkes birbirine benzer olsaydı ve aynı doğal kaynaklarla teçhiz edilseydi; aynı miktar ve nitelikte mallar üretirdi ve mübadele ve işbirliği fikri asla kimsenin aklına gelmezdi.

Bununla birlikte eşsizliklerin varlığı işbirliğine yol açmak için yeterli değildir. Hayvan krallığında da farklılıklar –çok daha dikkate değer bir biçimde, çeşitli tür ve alt-tür (ırklar) arasındaki farkın yanı sıra aynı hayvan türünün üyeleri arasında cinsiyet (toplumsal cinsiyet) farkı- vardır; yine de hayvanlar arasında işbirliği şeklinde bu tür bir şey yoktur.

Elbette, “hayvan toplumları” olarak gönderme yapılan arı ve karıncalar vardır. Ama onlar ancak mecazî anlamda bir toplum oluştururlar.² Arılar ve karıncalar arasındaki işbirliği, tamamen biyolojik faktörler –doğuştan güdüler- sayesinde garanti edilir/sağlanır. Onlar, işbirliği yapamazlar zira ederler/eylerler (*do*); ve biyolojik yaratılışlarında bazı temel değişiklikler olmaksızın onlar arasındaki işbölümü, ortadan kalkma tehlikesi altında değildir. Bunun tam aksine insanlar arasında işbirliği amaçlı bireysel eylemlerin, bireysel hedeflerin elde edilmesini amaçlayan bilinçli çabanın bir sonucudur. Sonuç olarak, insanlar arasındaki işbölümü, dağılma/parçalanma ihtimalinden dolayı sürekli olarak tehdit edilir.

¹ Ludwig von Mises, *Human Action: A Treatise on Economics*, (Auburn, Ala.: Ludwig von Mises Institute, 1998), s. 160-161.

² Bu konuda bkz. Jonathan Bennett, *Rationality: An Essay Toward an Analysis* (Londra: Routledge ve Kegan Paul, 1964).

Şu halde, hayvan krallığı içinde cinsiyetler arasındaki farklılık, ancak bir ilgi çekme –yeniden üretim ve çoğalma- faktörü olarak görülebilir. Buna karşılık, tür ve alt-türler arasındaki farklılıklara bir nefret –ayırma veyahut da ölümcül zıtlasma; sakınma, mücadele ve yok etme- faktörü olarak bakılabilir.

Ayrıca, hayvan krallığı içinde ya muvafakate dayalı (sevgi) ya da mutabakata dayalı olmayan (tecavüz) şeklindeki cinsel cazibeden kaynaklanan davranışı tanımlamanın bir anlamı bulunmadığı gibi; farklı tür veya alt-türün üyeleri arasındaki ilişkiden düşmanlık ve nefretin veyahut da suçlu ve mağdurun birisi olarak söz etmenin de bir anlamı bulunmamaktadır. Hayvan krallığında ancak, ne işbirliğine dayalı (sosyal) davranış ne de suçla ilgili (sosyallik karşıtı) davranış olan etkileşim vardır. Mises'in işaret ettiği gibi:

Evrenin bütün bölümleri arasında etkileşim –karşılıklı etki- vardır: Kuzu ile onu yutan kurt arasında; insan ile onu öldüren mikrop arasında; düşen taş ile taşın üzerine düştüğü şey arasında. Diğer taraftan toplum, her zaman, bütün katılımcıların kendi hedeflerini elde etmelerine izin versin diye başka insanlarla işbirliği içinde eylemde bulunan insanları içerir.³

Toprak ve emekle ilgili bir eşitsizliğe ilâveten, beşerî işbirliğinin ilerletilmesi için ikinci bir gerekliliğin daha yerine gelmesi gerekir. İnsanlar –en azından onlardan ikisi-; hem kendi kendine yeten yalıtılmışlık hem de saldırganlık, talan ve tahakkümle karşılaştırıldığında, (her insanın kendi bedensel ve fiziksel mal ve mülkleri üzerinde münhasır denetiminden müteşekkil) özel mülkiyetin karşılıklı olarak tanınmasına dayalı bir işbölümünün daha yüksek verimliliğini teşhis edebilmek zorundadır.

Demek ki, en alt düzeyde zekâ veya akılcılık bulunmalı ve insanlar –en azından onların ikisi- bu fikir doğrultusunda eylemde bulunmak için yeterli moral güce sahip ve hatta daha uzun vadeli gelecek tatmini için anlık hazdan vazgeçmeye istekli olmalıdır. Ama zekâ ve bilinçli irade için, der Mises, insanlar; sonsuza kadar birisi diğerinin ölümcül bir biçimde düşmanı, doğa tarafından sağlanan geçim araçlarından müteşekkil kıt arzın bir bölümünü güvence altına almaya yönelik davranışlarında araları bulunamaz rakipler olarak kalmış olacaklardır. Her insan, diğer bütün insanları düşmanları olarak görmeye zorlanmış olacaktır; kendi arzu ve isteklerini tatmin etmek için duyduğu iştah onu, bütün komşularıyla amansız çatışmaya sokacaktır. Böyle bir durumda muhtemelen bir sempati gelişemez.⁴

İnsan türünün bu fikri anlayabilen ama buna uygun eylemde bulunmak için moral gücünden yoksun üyeleri vardır. Böyle kişiler, ya insan toplumunun dışında ve insan toplumundan ayrı yaşayan zararsız vahşî insanlardır ya da suçlulardır. Bu kişiler, bilerek yanlış bir biçimde eylemde bulunan kişilerdir ve ehlileştirilmenin/uysallaştırılmanın ve hatta fiziksel olarak tedip edilmenin yanında olan kimseler, kendi yanlışlıklarının doğasını anlamalarını sağlamak ve umutla gelecekte kendilerine ders olsun diye suçlarının şiddetiyle orantılı bir biçimde cezalandırılmalıdır. Beşerî işbirliği (toplum) ancak, insan kendi fiziksel ve

3 Mises, *Human Action*, s. 169.

4 *Ibid.*, s. 144.

hayvansal çevresine/muhitine boyun eğdirebildiği, onu evcilleştirebildiği, tahsis edebildiği ve yetiştirebildiği ve suçu bastırmada başarılı olduğu ve kendini savunmanın, mülkiyeti korumanın ve cezalandırmanın bir aracı mertebesine indirdiği sürece hâkim olabilecek ve ilerleyebilecektir.⁵

Bununla birlikte, bu gereklilikler sağlanır sağlanmaz ve özel mülkiyete dayalı işbölümünün daha yüksek fiziksel verimliliğine ilişkin bilgiyle motive edilmiş insan, karşılıklı olarak faydalı mübadelelere girdiği sürece; cinsiyetlerdeki farklılıklardan kaynaklanan cazibenin “doğal” güçleri ile ırklar arasındaki, hatta ırklar içindeki farklılıklardan kaynaklanan nefret veya düşmanlığın “doğal” güçleri hakiki “sosyal” ilişkilere dönüştürülebilir. Cinsel cazibe, çiftleşmeden mutabakata dayalı ilişkilere, karşılıklı bağlara, hane halklarına, ailelere, sevgi ve muhabbete dönüştürülebilir.⁶ (Bu, başka hiçbir kurumun, bu türden üretme konusunda dayanıklı veya kabiliyetli olmadığını ispatlamış olan aile-hane halkı-

⁵ Toplumun ortaya çıkışı ve varlığını sürdürmesi için idrakin (*cognition*) ve akılcılığın önemine Mises kadar güçlü bir şekilde vurgu yapmış olan kimse nadiren bulunur. Mises bu durumu şöyle ortaya koymaktadır:

İlkel insanda şiddet öldürme ve tahrip etme istidadı ile gaddarlık eğiliminin doğuştan olduğu kabul edilebilir. Daha önceki çağların şartlarında saldırganlık ve cinayete yönelimin hayatın korunması için uygun olduğu varsayılabilir. İnsan eskiden zalim bir hayvandı. Ama onun, fiziksel olarak zayıf bir hayvan olduğu unutulmamalıdır; özel bir silahla, yani akılla donatılmamış olsaydı, büyük yırtıcı hayvanların bir muadili olmayacaktı. İnsanın akledebilir bir varlık olduğu, sonuç olarak ketleme [uyaran olmasına karşın, başlayan bir süreci durdurma ya da başlamasını engelleme] olmaksızın her dürtüye teslim olmadığı, aksine davranışlarını makul tartışmaya göre düzenlediği gerçeği, zoolojik bir bakış açısından doğal olmayan bir durum olarak görülmemelidir. Akılcı davranış; insanın, bütün dürtülerini, arzu ve heveslerini tatmin edemeyeceği hakikati karşısında, daha az acil olduğunu düşündüğü şeylerin tatmininin önüne geçmesi anlamına gelir. Sosyal işbirliğinin işleyişini tehlikeye atmamak için insan, tatmin edilmesi toplumsal kurumların tesis edilmesini tehlikeye atan arzuların tatmin edilmesinden kaçınmaya zorlanır. Şüphe yok ki, böyle bir kaçınma sancılıdır. Bununla birlikte insan, tercihini yapmıştır. Sosyal hayatla bağdaşmaz arzuların tatmininden vazgeçmiş ve ancak veya daha verimli bir işbölümü sistemi altında gerçekleştirilebilecek arzuların tatmin edilmesine öncelik vermiştir. Bu karar kesin bir karardır ve nihaidir. Babaların tercihi, oğulların tercih yapma özgürlüğünü zayıflatmaz. Oğullar, kararı tamamen değiştirebilirler. Her gün, değerlerin yeniden değerlendirilmesini ilerletebilir ve barbarlığı medeniyete veya bazı yazarların dediği gibi ruhu zekâyâ, mitleri akla, şiddeti barışa tercih edebilirler. Ama tercih etmelidirler. Biri diğeriyle bağdaşmaz şeylere sahip olmak mümkün değildir (*Human Action*, s. 171-72).

Bununla ilgili ayrıca bkz. Joseph T. Salerno, “Ludwig von Mises as Social Rationalist,” *Review of Austrian Economics* 4 (1990).

⁶ “Sosyal işbirliği çerçevesi içinde”, diye yazar Mises, toplumun üyeleri arasında sempati ve arkadaşlık duyguları ile birliğe ait olduğu duygusu ortaya çıkabilir. Bu duygular, insanın en tatlı ve en yüce deneyimlerinin kaynağıdır; hayatın en değerli süsüdür; hayvan türü insanı hakikaten beşerî bir varlığın zirvelerine yükseltir. Bununla birlikte, bazılarının iddia etmiş oldukları gibi, bu duygular, sosyal ilişkileri beraberinde getirmiş olan ajanlar/temsilciler değil; sosyal işbirliğinin meyveleridir, ancak onun çerçevesi içinde neşvünema bulur; sosyal ilişkilerin tesisine öncülük etmez. Bu duygular, sosyal ilişkilerin kendisinden doğduğu kökler de değildir (*Ibid*, s. 144).

“Erkeğin ve kadının karşılıklı cinsel cazibesi” der Mises,

İnsanın hayvansal doğasında mündemictir/doğuştan vardır ve herhangi bir düşünme ve teorileştirme çabasından bağımsızdır. Onu orijinal, bilinçdışı, içgüdüsel veya gizemli olarak adlandırmaya izin verilebilir. Bununla birlikte ne birlikte yaşama ne ona öncelik eden ve onu takip eden şey sosyal işbirliğini ve hayatın sosyal yollarını/biçimlerini yaratır. Aile hayatı, bir cinsel birleşme davranışından ibaret değildir. Ailelerin ve çocukların bir aile içinde bir arada yaşamaları, asla doğal ve zorunlu değildir. Çiftleşme ilişkisi ihtiyacı, bir aile organizasyonuna sebep olmaz. İnsan ailesi, düşünmenin, plânlamanın ve eylemde bulunmanın bir sonucudur. Bir benzeştirmeye hayvan aileleri olarak adlandırdığımız hayvan gruplarından köklü bir biçimde insanı ayırt eden şey bu hakikattir. (*Ibid*, s. 167).

nın inanılmaz verimliliğini ortaya koyar. Ve ırklar arası ve ırk içi nefret, düşmanlık duygularından başka birisiyle işbirliği etmeye (ticaret yapmaya) yönelik bir tercihe dönüştürülebilir.

Bir kimse için ve bir kimseye karşı insanın doğal biyolojik cazibeleri ile nefretlerinin (fiziksel yakınlığın ve bütünleşmenin veya ayırmanın [*separation*] ve tecrit etmenin [*segregation*] ve doğrudan veya dolaylı bağlantının, mübadelenin ve ticaretin) mekânsal (coğrafi) tahsisine ilişkin karşılıklı olarak kabul görmüş bir sisteme dönüştüğü bütünleşik hısım-hane halklarına ile ayrılmış hane halklarına, yani köylere, kabilelere, uluslara, ırklara, vs. dayalı beşerî işbirliği –işbölümü–; iyileştirilmiş yaşam standartlarına, artan bir nüfusa, işbölümünün genişlemesine ve yoğunlaşmasına ve farklılığı ve farklılaştırmayı artırmaya yol açar.⁷

Bu gelişmenin ve malların ancak dolaylı bir şekilde elde edilebilen ve tatmin edilebilen daha hızlı artışının bir sonucu olarak profesyonel tüccarlar ve ticaret merkezleri ortaya çıkacaktır. Tüccarlar ve kentler toprağa bağlı olarak ayrılmış hane halkları ile toplumsal cemiyetler arasında dolaylı mübadelelerin aracılığı olarak işlev görür ve bu yüzden kabileler veya ırklar arası birliğin (*association*) sosyolojik ve coğrafi mekânı ve odağı haline gelirler.

İrksal, etnik veya kabilesel olarak karışık evlilikler tüccarlar sınıfında görece olarak daha yaygındır ve pek çok insan veya gönderme yapılan grupların önemli bir bölümü genellikle bu tür ortaklıkları onaylamadığı için, bu tür müsrifliklere gücü yetebilenler, tüccar sınıfının daha zengin üyeleri olacaktır. Bununla birlikte, en zengin tüccar ailelerin üyeleri bile böyle davranışlara başvurma konusunda hayli ihtiyatlıdır. Bir tüccar olarak kendi mevkiini tehlikeye atmamak adına, her karmaşık evliliğin “eşitler” arasında bir evlilik olması için büyük özen gösterilmek zorundadır.⁸

Bundan dolayı, karma çiftlerin ve onların evlâtlarının tipik olarak oturdukları, farklı etni-sitelerin, kabilelerin, ırkların üyelerinin –karşılıklı evlenmeler de– yine de birbiriyile düzenli olarak kişisel bağlantıya girdikleri (hatta, arka bahçeleri kendi öz kabiledaşlarının dolaylı olarak nispeten nahoş yabancılarla ilgilenmek zorunda olmamalarının onları bu şekilde yapmaya zorladığı) ve fiziksel ve işlevsel bütünleşme ve tecrit etmenin ayrıntılı ve hayli gelişmiş sisteminin ortaya çıktığı uluslararası değiş tokuş ve ticaret merkezleri büyük kentlerde olacaktır.⁹ Büyük kentler ayrıca, mekânsal-ışlevsel paylaşımının/

⁷ Bkz. Murray N. Rothbard, “Freedom, Inequality, Primitivism, and the Division of Labor,” *Egalitarianism as a Revolt Against Nature and Other Essays* (Auburn, Ala.: Ludwig von Mises Institute, 2000).

⁸ Bkz. Wilhelm Mühlmann, Rassen, Ethnien, Kulturen. *Moderne Ethnologie* (Neuwied: Luchterhand, 1964), s. 93-97. Genellikle, tüccarlar sınıfının üst katmanlarından ayrı olarak barışçıl irksal veya etnik karışma, tipik olarak sosyal üst sınıfa, yani asillerle ve aristokratlarla sınırlıdır. Bu yüzden, irksal veya etnik olarak en az saf aileler, ayırt edici bir şekilde yöneten kral hanedanlarıdır.

⁹ Örneğin, Fernand Braudel, sosyal ayırma (*separation*) ve işlevsel bütünleşmeyle ilgili aşağıdaki betimlemeyi ve 8. yüzyıldan 12. yüzyıla kadar devam etmiş olan İslâm medeniyetinin zirvede olduğu günler boyunca Antakya gibi büyük ticaret merkezlerinde geliştirilmiş ayrı ve yarışan yargı bölgelerinin benzer çeşitliliğini ortaya koymuştur:

Kent merkezinde haftalık vaizler için Ulu Cami vardı. Halk hamamlarının yanı sıra pazar, yani caddeleriy-

yerleştirmenin bu karmaşık sisteminin kişisel düşüncesi olarak vatandaşların en yüksek seviyede rafine edilmiş kişisel ve profesyonel davranışı, görgüyü ve tarz şekillerini geliştirecekleri yerler olacaktır. Medeniyeti ve medenileşmiş hayatı besleyecek kenttir.

Büyük bir kent içinde hukuk ve düzeni sürdürmek için, fiziksel ve işlevsel bütünleşme ve tecritle ilgili bu muğlak/karmaşık kalıpla birlikte, kendi kendini savunma ve özel korumaya ilâveten yargılama alanlarından, yargıçlardan, arabuluculardan ve infaz kurumlarından müteşekkil geniş bir gelişme yelpazesi gündeme gelecektir. Bu, bir kimsenin kentteki yönetim olarak adlandırabileceği bir şey olacaktır ama (orada) bir hükümet (devlet) olmayacaktır.¹⁰

Bir hükümetin ortaya çıkması için bu yargıçların veya arabulucuların birisinin kendisini bir tekel olarak tesis etmede başarılı olması zorunludur. Yani, o, hiçbir vatandaşın başka herhangi bir kimseyi değil de ancak onu son yargı veya arabulucu merci olarak seçebileceği konusunda ısrar edebilmeli ve başka herhangi bir yargıç veya arabulucunun aynı rolü üstlenmesine (bu sayede ona karşı yarışmak için) uğraşmasına başarılı bir şekilde mani olabilmelidir.

Bununla birlikte, bir hükümetin ne olduğu sorunundan daha ilginç olan şey, şudur: Bir yargıcın bir yargı tekeli elde edebilmesi, başka yargıçların doğal olarak böyle herhangi bir çabaya karşı çıkacak olmaları dikkate alındığında, nasıl mümkün olabilmekte, özellikle onu ne mümkün kılmakta ve örneğin, etnik, kabilesel veya ırksal olarak karışık nüfusa sahip bir bölge üzerindeki büyük bir kentte bir hukuk ve düzen tekeli tesis etmek neyi ima etmektedir?

İlk olarak, neredeyse tanım gereği bunu şu düşünce takip eder: Bir kent hükümetinin

le ve dükkânlarıyla (sûg) ve kervansaraylarıyla veya ambarlarıyla tüccarlar mahallesi, caminin yanında. Zanaatkarlar, Ulu Camiden başlayarak toplu olarak gruplaşmıştı; ilk olarak, parfüm ve esans yapımcıları ile satıcıları, daha sonra kumaş ve halı satan dükkânlar, mücevheratçılar ve gıda ambarları ve son olarak [derece bakımından] en hakir tüccarlar, yani tımarcılar, ayakkabı tamircileri, nalbantlar, çömllekçiler, semerciler ve boyacılar. Onların dükkânları kasabanın/kentin sınırlarına işaret etti. İlke olarak, bu esnafların her biri, yerini her zaman sabit hale getirmişti. Aynı şekilde, Hükümdar/Şehzade Mahallesi, ilke olarak, kentin dış mahallelerine/varoşlarına yerleştiriliyor, ayaklanmalardan veya yaygın isyanlardan uzakta kalıyordu. Onun yanında ve koruması altında Yahudi mahallesi vardı. Mozaik, ırk ve dine göre bölünmüş çok çeşitli oturma bölgesiyle tamamlanıyordu; sadece Antakya'da bu şekilde 45 bölge vardı. "Kent, herkesin toptan kılıçtan geçirilme korkusu içinde yaşadıkları farklı mahallelerden müteşekkil bir kümeydi/salkımdı." Bu yüzden, Batılı sömürgeciler –her ne kadar kenti hiçbir yerde baskı altına almamış olmalarına rağmen– hiçbir yerde ırksal tecride başvurmadılar (Braudel, *A History of Civilizations* [New York: Penguin Books, 1995], s. 66)

¹⁰ Bkz. Otto Brunner, *Sozialgeschichte Europas im Mittelalter* (Göttingen: Vandenhoeck ve Ruprecht, 1984), 8. Bölüm; Henri Pirenne, *Medieval Cities* (Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1969); Charles Tilly ve Wim P. Blockmans, eds., *Cities and the Rise of States in Europe, 1000 — 1800* (Boulder, Cob.: Westview Press, 1994); Boudewijn Bouckaert, "Between the Market and the State: The World of Medieval Cities," *Values and the Social Order*, Cilt: 3, *Voluntary versus Coercive Orders*, Gerard Radnitzky, ed. (Aldershot, U.K.: Avebury, 1997). Sırası gelmişken, Orta Çağlar boyunca Avrupa kentlerinin ayırt edici özelliği olan en çok yerilmiş Yahudi gettoları, Yahudilere uygun en düşük hukuksal statünün veya Yahudi karşıtı ayrımcılığın göstergesi değildi. Aksine getto, Yahudilerin tam bir kendi kendine yönetimin keyfini çıkardıkları ve hahamlık hukukunun tatbik edildiği bir mekândı. Bu konu hakkında bkz. Guido Kisch, *The Jews in Medieval Germany* (Chicago: University of Chicago Press, 1942); ayrıca, Erik Von Kuehrielt-Leddihn, "Hebrews and Christians," *Rothbard-Rockwell Report* 9, no. 4 (April, 1998).

tesis edilmesiyle birlikte, ırklar arası, kabilesel, etnik gerginlikler ile klan-aile gerginlikleri ortaya çıkacaktır zira her kim olursa olsun tekel, etnik geçmişten birine mensup olmak zorundadır; bu yüzden, onun tekel olması, diğer etnik geçmişleri olan vatandaşlar tarafından küçük düşürücü bir aksilik, yani başka ırkın, kabilenin veya klanın insanlarına karşı keyfi bir ayrımcılık eylemi olarak değerlendirilecektir. Mekânsal ve işlevsel bütünleşmenin karmaşık sistemi yoluyla elde edilen barışçıl ırklar, etnikler ve aileler arası işbirliğinin hassas dengesi, altüst edilecektir.

İkincisi bizleri, bu fikir doğrudan doğruya, tek bir yargıcın muhtemelen nasıl bütün diğerlerinden daha iyi manevra yapabileceği sorusunun cevabına götürmektedir. Özetle, yarışan yargıçlardan gelebilecek direnmenin üstesinden gelmek için arzulu bir tekel kamuoyunda ilâve bir desteği oluşturmalıdır. Etnik olarak karışık bir muhitte bu, tipik olarak “ırk kartı”nı oynama anlamına gelir. Müstakbel tekel; kendi ırkı, kabilesi, klanı vs.nin vatandaşları arasında ırk, kabile veya klan bilincini yükseltmeli ve bu desteğin bir karşılığı olarak, kendi ırkı, klanı ve kabilesi ile ilgili meselelerde tarafsız bir yargıçtan daha fazlasını (yani, diğer etnik geçmişleri olan vatandaşların korktuğu, yani tarafsızlıktan daha farklı muamele gördükleri şeyi) vaat etmelidir.¹¹

Bu aşamada, bu sosyolojik yeniden inşada gelin, daha fazla açıklama yapmadan, özetle, ırk, cinsiyet, toplum ve devletle ilgili gerçekçi çağdaş bir manzaraya erişmek için gerekli birkaç ilâve adımın ne olduğunu ortaya koyalım. Doğal olarak, bir tekelci kendi konumunu sürdürmek için uğraşacak ve muhtemelen bu konumunu kalıtsal bir unvana bile dönüştürecektir (yani bir kral haline gelecektir). Bununla birlikte, bunu etnik veya kabilesel olarak karışık bir kentte başarmak, homojen kırsal bir toplulukta yapmaktan daha zor bir hedeftir. Aksine, büyük kentlerde hükümetler demokratik bir cumhuriyet –en yüksek yöneticinin konumuna “açık giriş”le birlikte yarışan siyasal partiler ve genel seçimler- şeklini alma ihtimali daha fazladır.¹² Siyasal merkezleşme süreci –bir hükümetin bir başka hükümet aleyhine toprak yönünden genişlemesi- esnasında¹³ hükümetle ilgili bu büyük

¹¹ Aristokratik –aileler (klanlar) ve aile çatışmaları üzerine kurulu ve bunlar tarafından parçalanmış asilzade-hükümet(iy)le ayırt edilen kent devletlerinin gelişmesinde ilk (demokrasi öncesi) aşamanın sosyolojik bir teşhisi için, bkz. Max Weber, *The City* (New York: Free Press, 1958), Bölüm 3. Ayrıca bkz. 16. not.

¹² Geniş ticaret kentlerindeki hükümetin monarşik olmaktan ziyade ayırt edici bir şekilde demokratik –cumhuriyetçi- şeklini dikkate alan bu ifade, basit bir ampirik-tarihsel önerme olarak yanlış değerlendirilmemelidir. Hakikaten, tarihsel olarak hükümetlerin oluşumu, geniş ticarî merkezlerin gelişmesinden öncesine denk düşer. Çoğu hükümet, monarşi veya prenslikle yönetilen hükümet olmuştur ve geniş ticarî merkezler ilk ortaya çıktıklarında kralların ve prenslerin gücü tipik olarak aynı şekilde ilk kez bu yeni gelişen kentsel alanlara doğru genişledi. Aksine, yukarıdaki ifade, etnik olarak karışık nüfusa sahip geniş ticarî merkezler üzerindeki kraliyet veya prenslik yönetiminin içinden büyüyen kaynağın imkânsızlığıyla ilgili sosyolojik bir önerme, yani esas itibarıyla hipotetik ve olgu karşıtı bir soruya verilen bir cevap olarak yorumlanmalıdır. Bu konuda bkz. Max Weber, *Soziologie, Weltgeschichtliche Analysen, Politik* (Stuttgart: Kroener, 1964), s. 41-42. Weber, kentlerde yaşasaydılar bile kralların ve asillerin, yine de kesinlikle kent kralları ve kent asilleri olmadıklarına işaret eder. Onların gücü, kentlerin dışına, kırsal alana dayanıyordu ve onların büyük ticaret merkezlerinde sınıksız tutundukları tutamaç, henüz narindi/zayıftı. Bu yüzden, demokratik –cumhuriyetçi- hükümet şekillerine sahip ilk deneyimler, ayırt edilir bir şekilde daha önceleri monarşi ve kırsal çevrelerinden ayrılmış ve bağımsızlığını kazanmış kentlerde oldu.

¹³ Eleyici/bertaraf edici rekabet ve devletlerin merkezleşme ve topraksal genişleme –nihaî olarak bir dünya

kent modeli esas itibariyle kendi eşsiz şeklini –ırksal veya etnik olarak farklı nüfusa sahip bir toprak parçası üzerindeki bir yargısal tekeli hayata geçiren demokratik bir devlet hâlini- alacaktır.

Bugünlerde hükûmetlerin yargısal tekeli tipik olarak tek bir kentin ve bazı durumlarda neredeyse bir kıtanın ötesine aşıyor olsa da; ırklar ve cinsiyetler arasındaki ilişkiler ile hükûmetin (tekelin) mekânsal yakınlaşması ve ayrışmasının sonuçları hâlâ, en iyi, büyük kentlerde, onların medeniyetin merkezleri olmaktan çıkıp bozulmanın ve çürümenin merkezleri hâline gelmesinde gözlenebilir.

Merkezî hükûmetin kentlerin ve kırsal alanın ötesine aşmasıyla birlikte ülkeler, içerdeki ve yabancılar/dışarıdakiler yaratıldı. Bu, yabancıların (farklı etnik kökene, ırka, vs. sahip olan üyelerin) bulunmadığı kırsal alan üzerinde hemen etkisini göstermedi. Ama karışık nüfusun yaşadığı büyük ticaret merkezlerinde içerideler ile (etnik ve ırksal olarak farklı özel mülk sahiplerinden ziyade) dışarıdakiler/yabancılar arasındaki hukuksal farklılık, neredeyse değişmez bir şekilde bazı zora dayalı dışlama biçimlerine ve daha düşük bir düzeye indirilmiş etnikler arası işbirliğine sebep oldu.

Ayrıca, bir mekândaki merkezî bir devletle birlikte kent ile kırsal alanın fiziksel tecridi ve ayrılması sistematik bir şekilde azaltılmıştır. Yargısal tekeli hayata geçirmesi için merkezî hükûmet, içerideki herkesin özel mülkiyetine erişebilmeli ve bunu yapmak için hâlihazırdaki bütün yolların denetimini eline almalı ve hatta varolan yol sistemini genişletmelidir. Farklı hane halkları ve köyler, bu yüzden, tercih etmiş olacıklarından daha yakın bir biçimde bağlantılı hale getirilir ve kent ile kırsal alanın fiziksel mesafesi ile ayrımı önemli ölçüde azaltılacaktır. Dolayısıyla, içsel olarak zorla sağlanmış bütünleşme teşvik edilecektir.

Doğal olarak yolların ve caddelerin tekelleştirilmesinden dolayı zora dayalı bütünleş-tirme doğrultusundaki bu eğilim, kentlerde en aşikâr olanıdır. Bu eğilim, tipik olduğu üzere hükûmet bir kentteki yerini alırsa daha da fazla hızlandırılacaktır. Halk tarafından seçilmiş hükûmet kendi yargısal tekeli, değişmeksizin kendi kabilesinin üyelerinin daha fazlasını çeken kendi etnik veya ırksal terkinin seçim bölgesinin/seçmenlerinin lehinde yeniden dağıtımcı politikalara başvurmak için kullanamaz ve hükûmetteki değişikliklerle birlikte daha fazla ve farklı kabilelerin daha da fazla üyesi ya hükûmet işlerini ya da hükûmet yardımlarını elde etmek için kırsal alandan başkente çekilecektir/sürüklenecektir. Sonuç olarak, sadece başkent görece olarak “aşırı genişlemiş” olmayacak, aynı zamanda –üzerinde herkesin istediği yere doğru ilerleyebildikleri- “kamusal” caddelerin tekelleşmesinden dolayı etnik, kabilesel veya ırksal gerilimler ile düşmanlıkların bütün biçimleri teşvik edilecektir.

Ayrıca, ırklar, kabileler ve etnikler arası evlilikler önceleri nadirken ve tüccar sınıfının üst sınıflarıyla sınırlıyken; çeşitli ırksal, kabilesel ve etnik geçmişlerden bürokratların ulaşmasıyla birlikte etnikler arası evliliklerin sıklığı artacak ve etnikler arası –hatta evlilik

hükûmetinin tesis edilmesi noktası- doğrultusundaki içsel temayül üzerine bkz. Democracy: The God That Failed, Bölüm 5, 11 ve 12.

olmaksızın- seksin odağı artan bir şekilde tüccarların üst sınıflarından daha düşük sınıflara –hatta refah alıcılarının en düşük sınıflarına- doğru kayacaktır. Hükümetin refah desteği, doğal olarak, diğer üyelerinin, özellikle kendi kabilesi veya ırkının üst sınıfının üyelerinin doğum oranlarına kıyasla refah alıcılarının doğum oranlarında bir sebep olacaktır.

Düşük ve hatta alt-sınıf insanların bu aşırı oranda büyümesinin ve özellikle daha düşük ve en düşük sosyal katmanlardaki etnik, kabilesel, ırksal olarak karışık evlâtlarının sayısının artmasının bir sonucu olarak, demokratik (halk) hükümetin(in) karakteri de yavaş yavaş değişecektir. “İrk kartı”nın siyasetin esas itibarıyla tek aracı haline gelmesi yerine siyaset; artan ölçüde “sınıf siyaseti” haline gelir. Hükümet yöneticileri; artık sırf kendi etnik kökeninin, kabilesinin veya ırkının çekiciliğine/cazibesine ve desteğine dayanamazlar ve dayanmayacaklardır ama artan oranda, (belirli bir kabile veya ırk değil de) evrensel kıskançlık ve eşitlikçilik duygusuna, yani sosyal sınıfa (efendilere karşı dokunulmazlar veya köleler, kapitalistlere karşı işçiler, zenginlere karşı yoksullar, vs.) başvurarak kabilesel veya ırksal çizgiler boyunca destek bulmak için uğraşmak zorundadırlar.¹⁴ 15

¹⁴ Bu konuda bkz. Helmut Schoeck, *Envy: A Theory of Social Behavior* (New York: Harcourt, Brace ve World, 1970); Rothbard, *Egalitarianism as a Revolt Against Nature and Other Essays*; ve özellikle, “Freedom, Inequality Primitivism, and the Division of Labor” başlıklı makale.

15 (Asilzade hükümetinin önceki/bir önceki gelişme aşaması boyunca klanlar veya aile çatışmalarından ziyade) sınıflar ve “sınıf çatışmaları”na dayalı ve bunlar tarafından parçalanmış kent hükümetinin gelişmesinde bu ikinci –demokratik veya “avam”- aşamasına ilişkin sosyolojik bir değerlendirme için bkz. Max Weber, *The City*, Bölüm 4. Asilzade kent hükümetinin aksine avam hükümeti, Weber’in iyi bir şekilde gözlemlediği gibi, şunla ayırt edilir:

Hükûmün doğasının değiştirilmiş bir kavramı. Yasamanın başlaması, asilzade yönetiminin ortadan kaldırılmasına paralel yürüdü. Yasama, ilk olarak, yöneticiler (sınırlı bir süre boyunca en yüksek güce sahip hükmediciler) tarafından karizmatik statüler biçimini aldı. Ama çok geçmeden sürekli/değişmez kanunların yeni yaratımı kabul edildi. Hatta [Antik Yunan’da] meclis tarafından yeni yasama, sürekli değişimle ilgili bir durum üretmek için alışıldık bir hal aldı. Çok geçmeden, adaletle ilişkin tamamen dünyevi bir yönetim kanunlarına veya Roma’da sulh hâkimi (*magistrate*) yönergelerine tatbik edildi. Kanunların yaratımı, öyle bir kaypak aşamaya ulaştı ki, sonunda Atina’da, halihazırdaki kanunların sürdürülüp sürdürülmemesi veya değiştirilip değiştirilmemesi gerektiği şeklindeki bir soru, her yıl halka yöneltildi. Bu yüzden, kanunun yapay olarak yaratıldığı ve kendileri üzerine tatbik edilecek olanların onayına dayanmasının gerektiği düşüncesi, kabul görmüş bir varsayım haline geldi (s. 170-71).

Aynı şekilde, Avrupa’nın orta çağ kentinde “halk (*popolo*) tarafından yönetimin tesis edilmesi benzer sonuçlar ortaya çıkarmıştı. Bu yönetim de kent kanunlarının çok sayıda baskısına dayandı ve örf adet hukuku ile her türlü kanunlar ve memurların artmasını beraberinde getiren yargı kuralları (yargılama hukukunu) tedvin etti” (s. 172). Farklı bir siyasal davranış, hukukun değişmiş kavramıyla el ele gider.

Resmî casusluk sistemi, anonim suçlamalar yönündeki tercih, kodamanlara karşı hızlandırılmış gizli muhameke usûlleri, (noterlik yoluyla) basitleştirilmiş kanıtlayıcı yöntemleriyle birlikte *halk* sisteminin siyasal adaleti, Onlar [aristokratik-asilzade] Konseyinin Venedik yargılamalarının demokratik muadiliydi. Nesnel olarak halk sistemi şu özellikleriyle ayırt ediliyordu: Bir şövalye tarzındaki hayata sahip ailelerin bütün üyelerinin resmî görevden dışlanması; kodamanların iyi davranış yüklenimleriyle yükümlü kılınması, bütün üyelerin kefaleti altında kodamanların ailelerinin [bir konuma] yerleştirilmesi; kodamanların siyasal suçları, özellikle halkın bir üyesinin onurunu küçük düşürücü davranışları için özel bir ceza kanununun tesis edilmesi; halkın muvafakati olmaksızın halkın bir üyesinin mülkiyetine sınır olan bir yerde bir asilin mülkiyet edinmesinin yasaklanması. Asil aileler açık bir şekilde halkın bir parçası olarak kabul edildiği için, [bununla birlikte], halk sisteminin ofisleri bile neredeyse hep asilzadeler tarafından işgal edildi (s. 160-61).

Eşitlikçi sınıf siyasetinin daha önceden varolan kabilesel siyalara artan oranda karışması, daha da fazla –ırksal ve sosyal- gerilime ve düşmanlığa ve hatta düşük ve alt-sınıf nüfusunun daha büyük oranda artmasına sebep olacaktır. Kabilesel siyasaların bir sonucu olarak kentlerin dışından itilen belirli etnik veya kabile üyelerine ilâveten, (davranışlarından kaçmak için uğraşmış pek çok insan tarafından –kamu (hükûmet) taşımacılığı yoluyla- ancak takip edilen) banliyöler için kenti terk edeceklerdir.¹⁶ Bununla birlikte, daha büyük sayılarda kenti terk eden üst sınıf ve tüccarlarla birlikte, kalan en son medenileştirici güçlerden birisi zayıflayacak ve kentlerde arkada bırakılan şey, çalışan ama artık orada yaşamayan hükûmet bürokratlarından ve orada yaşayan, yine de büyük ölçüde çalışmayan ama refaha bağlı olarak hayatta kalan bütün kabileler ile ırkların haytaları ile sosyal yönden dışlanmışlarından müteşekkil nüfusun artan oranda negatif bir seçimini, temsil edecektir. (Düşün Washington, DC’yi bir kere!)

Bir kimse, bu sorunların muhtemelen daha kötüye doğru gidemeyebileceğini düşünecekse düşünebilir. Irk ve sınıf kartları oynandıktan ve tahrip edici çalışmasını yaptıktan sonra, hükûmet cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kartına başvurur ve “ırksal adalet” ile “sosyal adalet”, “toplumsal cinsiyet”le tamamlanır.¹⁷ Bir hükûmetin –yargısal bir tekelin tesis edilmesi, sadece daha önceden (örneğin, etnik veya ırksal olarak ayrılmış bölgelerin içindeki) ayrı yargı bölgelerinin zorla birleştirilmesini ima etmez; aynı zamanda daha önceden (hanehalkı ve ailenin içindeki) tamamen bütünleşik yargı bölgelerinin zorla bölünecek veyahut da ortadan kaldırılacak olmasını da ima eder.

Aile içinde hane halkı reisi veya aile üyeleri tarafından haşka hiç kimsenin değerlendirilmesi veya hakemlik yapmaması gereken (örneğin, kürtaj gibi sorunları da içeren) aile veya hane içi meseleleri dikkate almak yerine¹⁸ yargısal tekeli, bir kez tesis edilince, onun ajanları –hükûmet- de gündeme gelir ve doğal olarak bütün aile meselelerinde son karar ve arabulucu mercii şeklindeki rolünü genişletmeye uğraşır. Rolünü halk desteği sağlamak için (bir kabileyi, ırkı veya sosyal sınıfı diğerine karşı oynamanın yanı sıra) hükûmet, aynı şekilde aile içindeki –örneğin, cinsiyetler (karı ve koca) ile nesiller (ebeveynler ve evlâtlar) arasındaki- bölünmeleri teşvik edecektir.¹⁹ Bir kez daha, bu, özellikle büyük kentlerde görülebilir bir şey olacaktır.

Hükûmet refahının her şekli –zorunlu zenginlik/servet veya “sahip olanlar”dan “sahip olmayan” daha düşük düzeyde olanlara gelir transferi- karşılıklı olarak işbirliği ile yardım ve destekten müteşekkil bir sosyal sistem olarak genişletilmiş bir aile-hane sistemi içinde bir kimsenin üye olarak değerini azaltmaktadır. Evlilik değerini yitirir. Ebeveynler için kendi çocuklarının “iyi” bir biçimde büyütülmesinin (eğitiminin) değeri ve önemi, azaltı-

¹⁶ Bu eğilim hakkında bkz. Edward Banfield, *The Unheavenly City Revisited* (Boston:Little, Brown, 1974).

¹⁷ Bu konuda bkz. Murray N. Rothbard, “The Great Women’s Lib Issue: Setting it Straight,” *Egalitarianism as a Revolt Against Nature and Other Essays*; Michael Levin, *Feminism and Liberty* (New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers, 1987).

¹⁸ Bkz. Robert Nisbet, *Prejudices: A Philosophical Dictionary* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1982), s. 1-8, 110-17.

¹⁹ Bu konuda bkz. Murray N. Rothbard, “Kid Lib,” *Egalitarianism as a Revolt Against Nature and Other Essays*.

lır. Bu yüzden çocuklara daha az değer atfedilecek ve çocuklar da ebeveynlerine daha az saygı duyacaklardır. Refah alıcılarının çok fazla temerküz etmesinden dolayı büyük kentlerde aile dağılması zaten oldukça ileri düzeydedir. Siyasal desteğin ve cinsiyet (toplumsal cinsiyet) ile aile hakkındaki yasama faaliyetini teşvik etmek ve hayata geçirmenin bir kaynağı olarak toplumsal cinsiyet ve nesle (yaşa) başvurarak her zaman aileler ile hane halklarının reislerinin otoritesi ile aileler arasındaki nesiller arası hiyerarşi zayıflatılmaktadır; ve beşerî toplumun temel birimi olarak çok nesilli (geniş) ailenin değeri azalmıştır.

Hakikaten, açık hale getirilmesi gereken şudur: Hükûmetin hukuku ve yasaması, (evliliklerle birlikte aileler arasındaki düzenlemeleri, geniş aile evladı, miras, vs. de içeren) ailenin hukuku ile yasamasına üstün gelir gelmez, bir aile kavramının değeri ve önemi, sonunda sistematik bir şekilde silinebilir. Zira, kendi içsel hukuk ile düzenini bile bulamaz ve sağlayamazsa aile nedir ki? Aynı zamanda, açık hale getirilmesi gereken ama henüz yeterince işaret edilmemiş olan bir başka şey de şudur: Hükûmeti yönetenlerin bakış açısından, onların aile içi meselelere müdahale edebilme kabiliyeti, güçlerinin nihaî ödülü ve zirvesi olarak değerlendirilmelidir.

Bir kimsenin kişisel avantajı için kabilesel veya ırksal gücnmeleri veya sınıf kıskançlığını sömürmek, bir şeydir. Otonom/özerk ailelerin tamamen –genellikle uyumlu- sistemini bozmak için ailelerin içinde patlak veren kavgaları kullanmak; kendilerini yalıtılmak ve ögeciklere ayırmak (atomize etmek) için bireyleri ailelerinden ayırsınlar diye ayaklandırmak, bu sayede onlar üzerinde hükûmet gücünü artırmak, tamamıyla başka bir başarıdır. Bu yüzden, hükûmetin aile siyaseti uygulamaya sokulduğu için boşanma, tek başına yaşama, tek ebeveynlik ve gayri meşruluk, ebeveyn, eş ve çocuk ihmali veya kötüye kullanımı vakaları ile “geleneksel olmayan” hayat tarzlarının çeşitliliği ve oluş sıklığı da artmaktadır.²⁰

Bu gelişmeye paralel, cinayet ve suç davranışlarında yavaş ama sürekli bir artış olacaktır. Tekelci himayelerin altında hukuk, her zaman yasamaya dönüştürülecektir. İrksal, sosyal ve toplumsal cinsiyet adaleti adına gelir ve servetin sonu gelmez biçimde yeniden dağıtımının bir sonucu olarak davranış ve işbirliğinin evrensel ve değişmez ilkeleri şeklindeki çok önemli adalet fıkri, örselenecek ve sonuçta tahrip edilecektir. Daha önceden varolan (ve keşfedilmesi gereken) bir şey olarak algılanmaktan ziyade hukuk, daha çok, hükûmet yapımı hukuk (yasama) şeklinde tasavvur edilmektedir.

Bu yüzden, sadece hukuksal belirsizlik artmayacak, aynı zamanda zaman tercihlerinin sosyal oranına reaksiyon da artacaktır (yani halk, genel olarak daha çok bugün-odaklı hale gelecek ve artan ölçüde daha kısa plânlama ufkuna sahip olacaktır). Eğer nihaî doğru şeklinde böyle bir şey yoksa şu halde, mutlak yanlış şeklinde bu türden bir şey de olmaz. Gerçekten, bugün doğru olan şey, yarın yanlış olabilir; *bunun tersi de doğrudur*.

Ahlâkî görecelilikle birlikte zaman tercihlerinin artması, şu halde, suçlar ve cinayetler

²⁰ Bu konu hakkında bkz. Allan C. Carlson, “What Has Government Done to Our Families?” *Essays in Political Economy* (Auburn, Ala.: Ludwig von Mises Institute, 1991); Bryce J. Christensen, “The Family vs. the State,” *Essays in Political Economy* (Auburn, Ala.: Ludwig von Mises Institute, 1992).

için mükemmel beslenme zemini sağlamaktadır –bu eğilim, özellikle büyük kentlerde belirgindir. Ailelerin dağılmasının en çok ilerlediği, refah alıcılarının en fazla yoğunlaştığı, genetik fakirleştirme sürecinin en ileri düzeye çıkmış olduğu ve kabilesel ve zorlanmış bütünleşmenin bir sonucu olarak ırksal gerilimlerin en keskin hal aldığı yerler buradadır. Kentler, medeniyetlerin merkezleri olmaktan ziyade sosyal dağılmanın, yolsuzluğun, şiddetin ve suçun merkezleri haline gelmiştir.²¹

Elbette tarih, son tahlilde fikirler tarafından belirlenmektedir ve fikirler, en azından ilke olarak, neredeyse sürekli olarak değişebilmektedir. Ama fikirleri değiştirmek için insanların bir şeyin yanlış olduğunu görmeleri yeterli değildir. En azından önemli sayıda insan, yanlış olan şeyin ne olduğunu kavrayacak kadar zeki de olmalıdır.²² Yani, bu kişiler, toplumun –beşerî işbirliğinin- üzerine oturduğu temel, yani burada izah edilmiş olan ilkeleri anlamalı ve bu kavrayışa göre eylemde bulunmak için yeteri kadar güce sahip olmalıdır.

Devlet –yargısal bir tekel- medeniyetten uzaklaşmanın kaynağı olarak teşhis edilmelidir: devletler hukuk ve düzen yaratmazlar, bunları tahrip ederler. Aileler ve hane halkları medeniyetin kaynağı olarak görülmelidir. Aile ve hane halkı reislerinin, bütün aile içi meselelerde yargıç olarak nihaî otoritesini yeniden tesis etmeleri oldukça önemlidir. Hane halkları yabancı elçilikler gibi yetki sınırlarının dışında mıntıka/bölge ilan edilmelidir. Özgür topluluk ve mekânsal dışlama, kötü şeyler olarak değil de farklı etnik ve ırksal gruplar arasındaki barışçıl işbirliğini kolaylaştıran iyi şeyler olarak görülmelidir. Refah, münhasıran ailelerin ve gönüllü hayır kurumlarının bir meselesi olarak düşünülmeli ve devlet refahı sorumsuzluğun sübvansede edilmesinden başka bir şey olarak görülmemelidir.

Çeviren: Yusuf Şahin

²¹ Bu konu hakkında bkz. Edward C. Banfield, "Present-Orientedness and Crime," *Assessing the Criminal*, Randy E. Barnett ve John Hagel, eds. (Cambridge, Mass.: Ballinger, 1977); David Walters, "Crime in the Welfare State," *Criminal Justice?: The Legal System vs. Individual Responsibility*, Robert J. Bidinotto, ed. (Irvington-on-Hudson, N.Y.: Foundation for Economic Education, 1994); ayrıca, James Q. Wilson, *Thinking About Crime* (New York: Vintage Books, 1985).

²² Bu konu hakkında bkz. Seymour W. Itzkoff, *The Decline of Intelligence in America* (Westport, Conn.: Praeger, 1994); Seymour W. Itzkoff, *The Road to Equality: Evolution and Social Reality* (Westport, Conn.: Praeger, 1992).